

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על החינוך המוסיקלי בחמ"ד

מזמור שיר

חלק ט'

נגונים שבלב

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על החינוך המוסיקלי בחמ"ד

מזמור שִׁיר חלק ט'

נִגְנוּ שְׁבָלָב

שירים מן המקורות, תפילה, מסורת ופיוט
וקובץ של יצירות מוסיקליות

בכתיבת החוברת השתתפו:

איילה ריוכרט- מפקחת ארצית על החינוך המוסיקלי בחמ"ד.

רונית יעקבי- יעוץ פדגוגי מוסיקלי.

לאה אולשר- מלחינה ויוצרת.

אילנה שרגו- מדריכה, כתיבת תווים, ותזמורים.

רחלי קינד- עיצוב גרפי.

מזמור שיר חלק ט'

תכנית ייחודית לחינוך המוסיקלי בחמ"ד

מזמור שיר חלק ט' היא תכנית ייחודית בחינוך המוסיקלי אשר נכתבה, נערכה והופקה,

במיוחד עבור מוסדות החינוך בחמ"ד. בחוברת זאת, מוגש קובץ של יצירות ושירים מן המקורות: שירי תפילה, מסורת ופיוטים.

"ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'" (מלכים ב פרק ג פסוק טו). מפסוק זה אנו לומדים את הקשר המתקבל בין המוסיקה להוויה הנבואית. ואנו כאן מבקשים לפתוח לתלמידנו את הצוהר לעולם של הניגון של ישראל סבא

אמר רבי ישראל ממודז'ץ "אומרים שקרוב עולם הנגינה אצל עולם התשובה, ואני אומר שעולם הנגינה הוא עולם התשובה".

הפעם נבחר חומר מוסיקלי, המתבסס על הפסוקים והרעיונות הקשורים לנושא: "ניגונים שבלב", מתוך רפרטואר מסורתי של ניגונים ושירים יהודיים - ישן לצד חדש. הקובץ מומלץ ללימוד בשיעורי המוסיקה ובכלל. מן הראוי שכל התלמידים במוסדות החינוך הממלכתיים דתיים והממלכתיים, יכירו את השירים שבתכנית "מזמור שיר ט' " ניגונים שבלב", ובאמצעותם יחזקו ויפנימו את האמונה בקדוש ברוך הוא.

חומר מוסיקלי זה יהווה חלק בלתי נפרד מן הרפרטואר בחינוך המוסיקלי, דרכו ילמדו התלמידים את שפת המוסיקה, מרכיביה והשלכותיה בשירה, בתנועה ובנגינה. התכנית "מזמור שיר ט'" מושתתת על יסודות מוסיקליים ורקע תוכני יהודי, והכוונה היא, שהשימוש בה יעשה הן ע"י המורה למוסיקה, והן ע"י המורה הכוללת, תוך שיתוף פעולה פורה ומפרה ביניהם.

בהצלחה ובהנאה לכולם!

אילה רייכרט

מפקחת ארצית על החינוך המוסיקלי בחמ"ד

תודות:

למלחינים, למוסיקאים, לזמרים, למעבדים, למנהלי המקהלות, ולחזנים ששמחו ששירם מתפרסם ב"מזמור שיר ט'".

הוראות לשימוש בחוברת

חוברת זאת מיועדת למורים למוסיקה ולמורים כוללים וגננות. השימוש בחוברת יעשה ברמות מקצועיות שונות, בהתאם למטרות שונות כמו שיעור, טקס וכד', ובהתאם לרמת הידיעות של התלמידים, שכבת הגיל, והאמצעים הטכניים והלוגיסטיים העומדים לרשות המורה במוסד החינוכי.

הפעילויות המובאות בחוברת זו הן בבחינת הצעות בלבד. הרעיונות המובאים בה מהווים פתח למגוון עשיר של פעילויות נוספות אשר המורים והתלמידים, כאחד, יכולים להציע ולפתח.

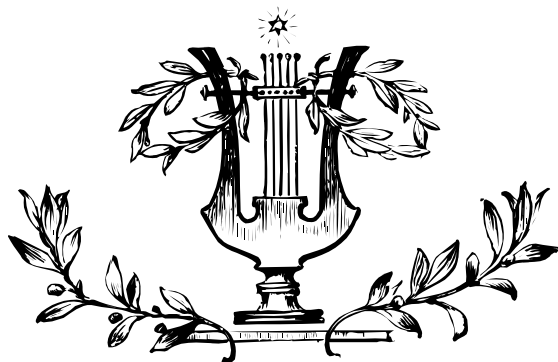
מומלץ לנצל את העקרונות ואת הפעילויות המוצעים בחוברת גם בשירים, שאינם כלולים בה.

החוברת מיועדת לתלמידים בגילאים שונים, וניתן ליישמה בהתאם לרמות העשייה המתאפשרות בכל גיל.

תוכן עניינים

6	ר' אלעזר אזכרי	1. ידיד נפש
9	מילים: עלי מוהר לחן: עממי יוני	2. השיירה
12	מילים: פניה ברגשטיין לחן: דוד זהבי	3. ניגונים
15	שלמה קרליבך	4. אליהו הנביא
18	שלמה אלקבץ עממי מרוקאי	5. לכה דודי מרוקאי ותימני
20	אבי קורן נדב מדינה ואבנר צדוק	6. לכה דודי - לקראת שבת
22	ניגון חסידי בעלז - שר שלמה ארצי עם מקהלת חסידי בעלז-תרגום מאידיש 21	7. כל זמן שהנר דולק
24	תהלים ק"נ אייל גולן	8. הללויה
27	ניגון מירון	9. יוחנן הסנדלר
30	עמוס יפרח	10. שמחת הלב
32	יאיר שריון	11. קול קורא
34	אוהד מוסקוביץ	12. ריקוד השמחה

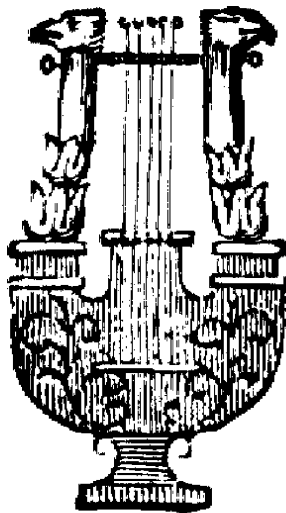

מִשֹּׁךְ עֲבָדָךְ אֶל רְצוֹנְךָ
 יִשְׁתַּחֲוֶה מִלִּל הַדָּרָךְ
 מִנִּפְת צוּר וְכָל טַעַם
 נִפְשֵׁי חֹלֶת אֶהְבֶּתָּ
 בְּהִרְאוֹת לָהּ נֵעַם זִיוֶךְ
 הִיִּתָּה לָךְ שִׁפְחַת עוֹלָם

אפשרות נוספת שהילדים ימציאו תבנית מקצב באורך של ארבע תיבות במשקל משולש, ובחלק ב של המנגינה יאלתרו ע"פ התבניות שהמציאו

2. התלמידים ימצאו את מילות הפועל בשיר וסמנו אותן בעיגול . בהאזנה לשיר ימציאו וילוו בתנועה כל פועל באופן שונה .
3. כדאי לשוחח עם התלמידים על הקשר שבין הטקסט למוסיקה ובמיוחד לפרשנות של המבצע. (עצמת השירה מתגברת לנוכח ההתקשרות הנפשית לבורא).

שיר השיירה

Score for "The Song of the Sea" (Shema Yisroel) featuring Voice, Soprano Recorder, and Glockenspiel.

System 1 (Measures 1-6):

- Voice:** שְׁמַע יִשְׂרָאֵל (Hear, O Israel)
- Soprano Recorder:** Melodic line with rests.
- Glockenspiel:** Accompanying chords.

System 2 (Measures 7-11):

- Voice:** אֱלֹהֵינוּ יְהוָה (Our God is the Lord)
- S. Rec.:** Melodic line with rests.
- Glk.:** Accompanying chords.

System 3 (Measures 12-17):

- Voice:** יְיָ שֶׁכֵּן (The Lord is one)
- S. Rec.:** Melodic line with rests.
- Glk.:** Accompanying chords.

שיר השיירה

מילים: עלי מוהר לחן: עממי יווני

הצעות לדרכי עבודה

1. ריקוד עם מקלות עם סרטים

הקדמה כלית	על שתי ההדגשות בהתחלה שתי רקיעות וארבע הקשות מקל מניפים יד אחת כנ"ל ביד השנייה להוריד לאט את הידיים ולהקיש על ה רצפה
בלשונות רבות מספור דיברנו וזה את זה כמעט בכלל שלא הכרנו ומקומות רבים מאוד עזבנו ורק מקום אחד רצינו ואהבנו ומקומות רבים מאוד עזבנו ואל הארץ, אל הארץ באנו.	מניפים ידיים מצד לצד ושוב מקישים על הרצפה זוג ילד יוצרים שער וכל אחרים עוברים דרכו בשתי שורות ויוצרים 2 מעגלים
ונמשכת שיירה מן המאה שעברה רחוקים כבר היוצאים איכרים וחלוצים שעמלו עבדו בפרך בלי לראות את סוף הדרך ועכשיו עוברים אנחנו לא שקטנו ולא נחנו לא ימשיכו בלעדינו זוהי הרפתקת חיינו.	נכנסים למרכז המעגל יוצאים החוצה
מגטאות ומחנות הגחנו אל הביצות ואל הישימון הלכנו... מקצות ערב, מרוסיה ופולניה הדלקנו אור גם בדימונה גם בדגניה. מקצות ערב, מרוסיה ופולניה הדלקנו אור גם בדימונה גם בדגניה	תנועת כמו בבית הראשון
ומכל הגלויות ועם כל הבעיות עם נוצר וארץ קמה ושפה אשר נרדמה שוב התחילה מתעוררת ומדברת ומדברת מסביב יהום הסער רב הקושי והצער אבל יש על מה לשמוח יש עוד אומץ, יש עוד כח	להקיש על המקלות של החברים בצדדים הקשה אחת וריקעה חוזר הרמות ידיים בהדרגה לפי 4 ספירות כנ"ל בירידה חוזרות 4 השורות הקודמות

כנ"ל כמו הבית הראשון	איך ישראל צומחת מסביבנו היא חזקה יותר מכל חסרונותינו וגם הנגב עוד יהיה פורח ועוד נדאג שהזקן יהיה שמח. וגם הנגב עוד יהיה פורח ועוד נדאג שהזקן יהיה שמח
כמו בפזמון הקודם הליכה בנחש מתפתל	ומכל הגלויות ועם כל הבעיות מסביב יהום הסער רב הקושי והצער אבל יש על מה לשמח יש עוד אומץ, יש עוד כח. ונמשכת שירה מן המאה שעברה רחוקים כבר היוצאים איכרים וחלוצים שעמלו עבדו בפרך בלי לראות את סוף הדרך ועכשיו עוברים אנחנו לא שקטנו ולא נחנו לא ימשיכו בלעדינו זוהי הרפתקת חיינו

2. התלמידים יסמנו את המילים המתחרזות בשיר
3. התלמידים ישירו את השיר ואת המילה האחרונה ישיר כל פעם סולן אחר
4. יושבים בצורת האות חית ומעבירים חפץ מאחד לשני. בפזמון קמים הילדים
שהשתתפו, יוצרים טור וצועדים אחרי הילד האחרון שאליו הגיע החפץ
בבית השני מעבירים חפץ נוסף לקבוצה נוספת של ילדים ובפזמון צועדים בטור
אחרי הילד האחרון, ומצטרפת גם הקבוצה הראשונה בטור משלה כנ"ל בבית השלישי
5. כנ"ל עם כלי נגינה
6. בבית הראשון מעבירים תופים מיד ליד, כל תיבה בהצטברות (ס"ה 8 תופים ל8 ילדים) ובפזמון מנגן כל ילד לפי הסדר ארבע פעמות
7. כנ"ל בשני הבתים הבאים עם כלי הקשה אחרים

ביגונים

ניגונים

מילים : פניה ברגשטיין לחן : דוד זהבי

רקע כללי

פניה ברגשטיין עלתה לארץ בשנת 1930 , והתיישבה בקיבוץ גבת. כתבה בעיקר שירי ילדים ואלו כתובים מנקודת מבטם של הילדים ועוסקים בהם. שיריה עוסקים בחוויות שעוברות על ילדים בחיי היומיום שלהם בקיבוץ ; בהתייחסות שלהם לטבע או בחיות הטבע והמשק. בין שיריה : "בוא אלי פרפר נחמד", "האוטו שלנו גדול וירוק", "יש בדיר טלה קטן". המשוררת משתמשת בשיר "ניגונים " במושגים חקלאיים כדי להראות את השתרשות "מנגינות בית אבא" בתוכה. ההורים "שתלו" ניגונים כפי שזורעים גרעינים וזרעים, והם מתפתחים אצל בתה בעורקיה ובדמה.

דוד זהבי מלחין השיר הוא מאבות הזמר העברי. נולד ביפו, למשפחה חסידית שעלתה מרומניה אביו היה חזן ובביתו ספג דוד זהבי את מסורת השירה היהודית באירופה. כשיצא לרחובות יפו קלט את צלילי המזרח של העיר הערבית. היה ממיסדי קיבוץ נען , והרבה לכתוב שירי עבודה ושירי שדה וכפר, כמו "מלאו אסמינו בר" (לחנוכת האסם בנען), "שיר השדה", "ישושום מדבר וציה", "החלוץ" ועוד.

מסתירים מטפחת יד	שתלתם ניגונים בי אימי ואבי ניגונים מזמורים שכוחים גרעינים גרעינים נשאים לבבי עתה הם עולים וצומחים
פותחים באיטיות את כף היד ומגלים את המטפחת	עתה הם שולחים פארות בדמי
מניעים את המטפחת תוך כדי נגיעה בחלקי גוף שונים	שורשיהם בעורקי שלובים ניגוניך אבי ושיריך אימי בדופקי נעורים ושבים
מעבירים מיד ליד לחפון ולהניח את האגרופ על החזה	הנה אאזין שיר ערשי הרחוק הביע פי אם אלי בת הנה לי תזהרנה בדמע וצחוק
להחזיק את המטפחת פרושה בשתי הידיים לפנים לקרב אל הפנים ולהרחיק להניח על הראש	איכה וזמירות של שבת כל הגה יתם וכל צליל יאלם בי קולכם הרחוק כי יהום עיני אעצום והריני איתכם מעל לחשכת התהום
תנועות עם הראש קדימה ואחורה באצבעות יד אחת למשוך את המטפחת כלפי מעלה להוריד לאט לחפון את המטפחת להניח ראש כעל כפות הידיים ולעצום עיניים	

* לבוגרים יותר אפשר לעבוד בזוגות עם בדים אלסטיים גדולים ולעודד את הילדים להמציא כוריאוגרפיה שתביע את המילים.

מבנה

א א ב ג

הצעות לפעילות

1. בשירה הכיתה תתחלק ל-3 קבוצות
קבוצה ראשונה תשיר את חלק א קבוצה שניה את א , כולם ישירו את חלק ב' וקבוצה ג' תשיר את חלק ג'
2. הילדים יסמנו מילים שמתארות מוסיקה . הילדים ישירו את השיר למעט המילים המסומנות או להיפך ישירו רק את המילים המסומנות.
3. הילדים ימצאו ניגונים שעברו מדור לדור במשפחתם , יקליטו אותם , ישמיעו בכיתה , ובהדרגה הילדים יכירו אוסף רחב של ניגונים .

אליהו הנביא שלמה קרליבך

Voice

Soprano Recorder

Glockenspiel

Bass Drum

4

1. 2.

S. Rec.

Glk.

B. Dr.

8

1. 2.

S. Rec.

Glk.

B. Dr.

אל - די - ע - גל - ה - הו - י - אל - בי - תש - ה - הו - י - אל - ביא - נ - ה - הו - י - אל

נו - לי - א בוא - י רה - מה - ב די - ע - גל - ה - הו - י - אל די - ע - גל - ה - הו - י

אל וד - ד בן ה - שי - מ עם וד - ד בן ה - שי - מ עם וד - ד בן ה - שי - מ עם

אליהו הנביא שלמה קרליבך

רקע כללי

אליהו נביא ישראל ניבא ופעל בתקופת בית ראשון, בימי אחאב מלך ישראל ובימי אחזיה בנו, בממלכת ישראל. הסיפורים על אליהו ועל פעולותיו נמצאים בספרי מלכים א-ב אליהו נקרא אליהו התשבי, וכן אליהו הגלעדי, מתושבי גלעד. (מלכים א' י"ז, א)

מבנה

פתיחה כלית המבוססת על החלק השני
חלק א בנוי משלושה משפטים פותחים ואחרון סוגר
חלק ב מתחיל בסקבנצה והוא חוזר פעמיים, ומסתיים על הדומיננטה, מה שגורם לשיר להיות מעגלי ובלתי מסתיים.
השיר מאופיין בסינקופות שמדגישות את דמותו המיוחדת של אליהו הנביא.

הצעות לדרכי עבודה

1. התלמידים ימצאו את הכינויים של אליהו בטקס וישוחחו על המקור שממנו הם באים (שמות מקומות) .
 2. התלמידים ימצאו דמויות יהודיות מקראיות או הסטוריות שאפשר להצמיד להם כינויים הלקוחים במקומות בארץ ישראל ובעולם .
 3. התלמידים יאזינו לשיר וימחאו כף על ההברות המודגשות
 4. התלמידים ירקעו את הפעמה ברגל, וימחאו כף כדי להדגיש את הסינקופה
 5. הכיתה תתחלק לשלוש קבוצות: כל קבוצה תלווה בכלי הקשה אחר את הפעמה בכל אחד משלושת המשפטים הראשונים, זה אחר זה. במשפט הרביעי כולם ינגנו יחד.
 - אחד הילדים ילווה במצילתיים את הצלילים המודגשים
 6. התלמידים ילמדו את המונח סינקופה, ויאמרו את המילה סינקופה במקומות המתאימים בשיר
- "אליהו"- סינקופה "אליהו" סינקופה "אליהו" – סינקופה "משיח בן דוד"

7. התלמידים ינגנו את השלד המוסיקלי של חלק ב :

Glockenspiel

The musical notation is for a Glockenspiel part. It is written on a single staff with a treble clef and a key signature of one flat (F major or D minor). The time signature is 4/4. The melody starts with a repeat sign. The first ending (1.) consists of four measures: G4 (quarter), A4 (quarter), B4 (quarter), and A4-G4 (half). The second ending (2.) consists of two measures: A4-G4 (half) and F4 (half). The piece ends with a double bar line.

8. התלמידים יאלתרו את התבנית הנ"ל

וימצאו היכן אפשר לשלב את התבנית בשיר (בפתיחה הכלית)

ליווי זה מתאים עד קטע האילתור כי לאחריו יש טנרספוזיציה

הצעה לריקוד

עמידת מוצא מעגל הליכה

נגד כיוון השעון

אליהו הנביא	מתחילים ברגל ימין הפותחת הצידה שמאל משכלת מלפנים ימין שוב פותחת ושמאל משכלת מאחור
אליהו התשבי	כנ"ל
אליהו הגלעדי	כנ"ל
אליהו הגלעדי	ארבעה צעדים במקום
במהרה	שני צעדים למרכז המעגל ושתי מחיאות
יבוא אלינו	כנ"ל
במהרה	כנ"ל
עם משיח בן דוד	ארבעה צעדים אחורנית

לכה דודי

שלמה אלקבץ עממי מרוקאי

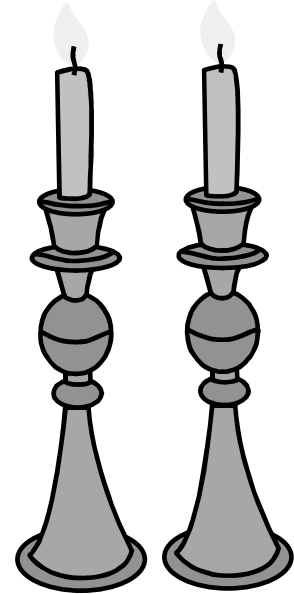
לכה דודי לקראת כלה,
פני שבת וקבלה.

שמור וזכור בדיבור אחד,
השמיענו אל המיוחד,

ה' אחד ושמו אחד,
לשם ולתפארת ולתהילה.

לקראת שבת לכו ונלכה,
כי היא מקור הברכה,

מראש מקדש וסוכה,
סוף מעשה במחשבה תחילה.

לכה דודי לקראת כלה,
פני שבת וקבלה.

רקע כללי

אנו מכירים פיוטים כבר מתקופת התלמוד. הפייטן הראשון הידוע בשמו הוא יוסי בן יוסי, שחי ככל הנראה בארץ-ישראל במאה ה-6. מכאן ואילך יש פריחה של היצירה הפיוטית. בתקופות מאוחרות יותר מוסיפים הפייטנים חידושים לכתיבה בצורת חריזה וכן האקרוסטיכון.

בימי הביניים נוצרים פיוטי הסליחות והקינות, ופיוטים נכנסים לנוסח הקבע של התפילה, וכן להזדמנויות אחרות כמו זמירות השבת.

הפיוט שלפנינו מיועד לקבלת שבת. הפיוט ממשיל את הקרבה בין הקב"ה לעם ישראל, בעת קבלת שבת המלכה

מאפיינים מוסיקליים

הפיוט מבוצע ע"י חזן סולן

מבנה מוסיקלי

א א, א, ב א, א, א

הביצוע מאופיין בשירה מליסמתית (סלסולי מלודיה עשירים)

המנגינה נעה כל הזמן בין מודוס לידי (פה מז'ור עם רביעית מוגבהת סי בקר בעליה) לבין פה מז'ור. מעניין שהסיומת על הדרגה ה-3 לה, מה שיוצר תחושה של המשכיות.

הצעות לדרכי עבודה

1. התלמידים יתבקשו לאפיין את הקטע שאלות להנחייה : מי שר? איך שר? על מה שם החזן את הדגש?
2. התלמידים יושבים במעגל, ולאורך כל אחד מהמשפטים אחד מהם הולך ושראת מנגינת הפיוט, ובסוף המשפט בוחר ילד שיחליף אותו
3. התלמידים מתפקדים ל-12 כמספר המשפטים, ותוך כדי האזנה הם נעים כל אחד בתורו לפי הסדר.
4. לבקש מהתלמידים שיביאו הקלטות או ישירו גרסה אחרת של הפיוט, המוכרת להם מהבית
5. התלמידים יציירו את הקווים המלודיים של הפיוט
6. התלמידים ישירו סולם פה מז'ור, ויאלתרו בשירה מלודיות ע"פ הסולם, שנגמרות בלה (הדרגה השלישית כמו בפיוט)
- התלמידים ילמדו וישירו את המודוס פה לידי, ויאלתרו מנגינות שנגמרות בדו
7. התלמידים יאזינו לפיוט וישימו לב לחילופים של שני הסולמות שלעיל, וילוו בכלים מלודיים את הצלילים דו או לה לפי הופעתם במנגינת הפיוט.

אבי קורן נדב מדינה ואבנר צדוק

Voice
 Soprano Recorder
 Glockenspiel

8 1. 2.
 S. Rec.
 Glk.

16 1. 2. ~
 S. Rec.
 Glk.

24
 S. Rec.
 Glk.

32 ~
 S. Rec.
 Glk.

Hebrew lyrics:
 וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְאָמַרְתֶּם לַעֲבָדֵי יְהוָה הַיּוֹם הַזֶּה וְלִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַבֹּא
 וְלֵאמֹר הַיּוֹם הַזֶּה עָשָׂה יְהוָה לִּי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם
 וְאָמַרְתֶּם לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה יָצָאנוּ מִמִּצְרָיִם
 וְאָמַרְתֶּם לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה יָצָאנוּ מִמִּצְרָיִם
 וְאָמַרְתֶּם לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה יָצָאנוּ מִמִּצְרָיִם

הצעות לדרכי עבודה

עמידת מוצא שתי שורות, זו מול זו. אחת מסמלת נשים והשניה גברים

הקדמה כלית	דום טקה דום טקה דום כף כף דום טקה דום טקה דום כף אפשר לחלק את המקצב בין דרבוקה ופחים
לכה דודי לקראת כלה פני שבת נקבלה.. ואבא מסלסל קולו בשירי שבת: "דרור יקרא לבן עם בת" ומפה צחורה נפרשת ודולקים נרות וכהד מן העבר המנגינות חוזרות ומלא פתאום הבית באותן זמירות	צעד סגירה מצד לצד וארבע פסיעות קדימה צעד סגירה מצד לצד והושטת ידיים מצד לצד כלפי מעלה הבנים צועדים קדימה ומקיפים את הבנות ארבעה צעדים אחורה וכפות ידיים מצד לצד הבנים שלוש מחיאות הבנות שלוש מחיאות לפתוח ידיים בעיגול כלפי מעלה שלוש רקיעות
לכה דודי לקראת כלה שבת מלכה הנה עולה על השולחן חלה, ועולה תפילה שרים כל בני הבית במקלה גדולה	כמו בבית הראשון
לוחשות שפתיו של אבא ועיניו אורות וכהד מן העבר המנגינות חוזרות ומלא פתאום הבית באותם זמירות	

1. התלמידים יתארו את השבת על פי השיר וישוו עם המנהגים בביתם .
2. הילדים יסמנו את ההברות המסולסלות בשיר. ואחר כך ישירו ויתארו אותן בתנועה
3. התלמידים יסמנו את המשפטים הלקוחים מן המקורות.
4. התלמידים יכתבו שיר לשבת שבו ישזרו משפטים מהמקורות.
5. ניתן ללמד וואו לחזור על שני שירי שבת ממוצא תימני מתוך מזמור שיר א : "דרור יקרא" ו"כי אשמרה שבת".

כל זמן שהנר הדולק אפשר לתקן

ניגון חסידי בעלז - שר שלמה ארצי עם מקהלת חסידי בעלז-תרגום מאידיש

כל זמן שהנר דולק
זה הזמן כדי לתקן
יענקל הסנדלר צודק
כי מי יודע מה יהיה מחר
כל זמן שהנשמה
כל זמן שהנשמה בקרבי
מודה אני לפניך
אני מודה לך בורא עולם

רקע כללי

מסופר על רבי ישראל מסלנט, מאבותיה של תנועת המוסר, שהיה צריך לתקן את סנדלו. היתה זו שעת ערב מאוחרת ורבי ישראל תהה האם הוא יספיק להגיע לסנדלר בזמן.

"האם אתה עדיין יכול לתקן לי את הסנדל?!" שאל הרב, "לא הגעתי מאוחר מדי?"

הסנדלר נשא זוג עיניים מופתעות - "רבי, הוא אמר 'כל זמן שהנר דולק, אפשר עוד לתקן...'".

רקע מוסיקלי

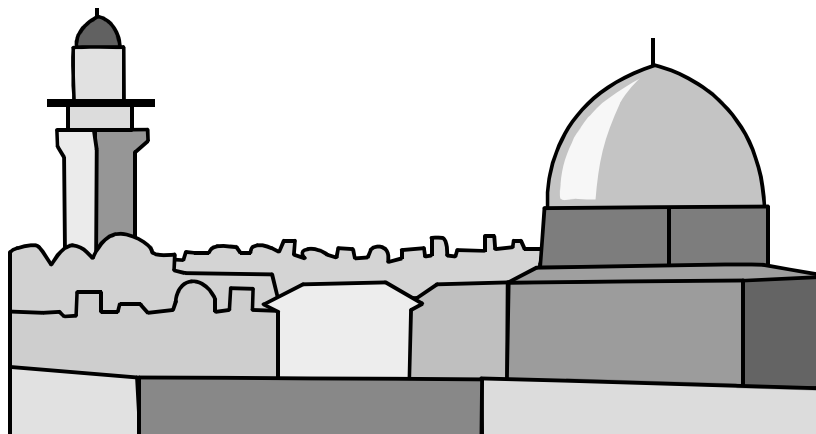
יש פה ביצוע יוצא דופן של שילוב בין מקהלת חסידים לבין הזמר שלמה ארצי. שלמה מוסיף את סגנונו המיוחד על שירתם של החסידים, וצובע את הניגון באלתור הדומה בסגנונו למוסיקת נשמה.

הצעות לדרכי פעולה

1. התלמידים ילמדו לשיר את מנגינת הניגון
 2. התלמידים יקשיבו למקהלה וירימו את ידם בסוף כ משפט.
 3. במקביל לשירת המקהלה יקשיבו התלמידים לשלמה ארצי וירימו את ידם בסוף המשפטים שלו (הם אינם חופפים את משפטי המקהלה)
 4. התלמידים יתחלקו לשתי קבוצות: קבוצה אחת תגיב לפיסוק המוסיקלי של המקהלה ותרים יד בסוף כל משפט, והקבוצה השנייה תגיב לפיסוק של שלמה ארצי, ותרים את ידה בסוף כל משפט.
- אפשר לבצע את הפעילות הנ"ל בנגינת שליש לקבוצה אחת ופעמון לקבוצה השנייה. כך יתבלט האלתור של שלמה ארצי

תהלים ק"נ אייל גולן

[illegible]

21 ²¹ הללויה

ל - ל - ה - מע - ש - ל - צ - צ - ב - לו - ל - ה - גב - ע - ו - נים - מי - ב - לו

S. Rec.

Glk.

B. Dm.

27 ²⁷

יה - לו - ל - ה - יה - ל - ל - ה - ת - מה - ש - נ - ה - קול - עה - תרו - ל - צ - צ - ב - לו

S. Rec.

Glk.

B. Dm.

32 ³²

יה - לו - ל - ה - יה - ל - ל - ה - ת - מה - ש - נ - ל - ה -

S. Rec.

Glk.

B. Dm.

רקע כללי

המזמור השישי והאחרון במקבץ מזמורי ההילולים. במזמור זה שלוש עשרה קריאות להלל את השם, והדרשנים אומרים שהן רמז ל"ג מידות של הרחמים. עשרת הצווים של "הללוהו", מתחלקים לשתי קבוצות: בקבוצה א' – ארבעה צווים המזכירים מקומות ומידות שיש להלל בהם את השם. בקבוצה ב' שישה צווים, המזכירים כלי נגינה, שיש לנגן בהם את תהילות השם.

לאחר הפתיחה הכלית עם תקיעות השופר יש פתיחה קולית של שתצי שורות הטכסט הראשונות
אחר כך חוזרת אותה מלודיה לשאר הפסוקים עם שינויים קלים לקראת הסוף.

הקשות בדרכוקה כלווי למילה הללו – ט קה דום בשאר המילים לווי בתנועה בידיים לפי משמעות המילים	הללויה הללויה הללו אל בקדשו הללו ברקיע עוזו הללוהו בגבורותיו הללו כרוב גודלו הללו בתקע שופר הללו בגבורותיו הללו כרוב גודלו הללו בתקע שופר
מצלתיים קטנות מצטרפות בסוף כל משפט ;	הללו בנבל וכינור הללו בתוף ומחול הללו במינים ועוגב הללו בצלצלי שמע הללו בצלצלי תרועה קול הנשמה תהלל יה מעבר הללו בנבל וכינור

הצעות נוספות לפעילות

1. קבוצה אחת תשיר את המילה "הללוהו", והשניה את כל יתר המילים.
2. המורה יציג בפני התלמידים חומר נוסף על כלי נגינה מתקופת התנ"ך.
3. התלמידים יחפשו פסוקים נוספים בתנ"ך (קונקורדנציה לתנ"ך), בהם מצוינים כלי נגינה, או אלמנטים מוסיקליים אחרים.
4. כדאי לערוך דיון על כלי הנגינה בתנ"ך, וכלי נגינה מודרניים שקיימים בימינו.

ניגון יוחנן הסנדלר

Soprano Recorder
 Glockenspiel
 Tambourine

S. Rec.
 Glk.
 Tamb.

S. Rec.
 Glk.
 Tamb.

רקע כללי

ניגון זה הוא אחד הניגונים מתוך הרפרטואר העשיר של "ניגוני מירון". מסורת הנגינה בל"ג בעומר במירון עוברת מדור לדור, כבר למעלה מ-150 שנה. הניגונים היו אותם ניגונים שנוגנו בשמחות של הישוב היהודי בערי הקודש: ירושלים, טבריה וצפת. היו אלו אותם ניגונים שהושמעו בחתונות או בשמחות בית השואבה. המוסיקולוגים פרופ' אנדרי היידו ופרופ' יעקב מזור, שחקרו את התופעה, הגיעו למסקנה ש"ניגוני מירון" אינם ניגונים שמקורם במירון, אלא שמירון שימשה להם כלי קבול, ומשם הם נפוצו על פני כל הארץ.

למירון באו עולי רגל מכל תפוצות ישראל, ואף מי שאינם יהודים. הם השתלבו בשמחה, עם כולם, וכך שילבו גם את מנגינותיהם. כך אפשר למצוא ניגונים מירוניים שמקורם במזרח אירופה, ניגונים מהמזרח התיכון, , טורקים, יוניים, דרוזיים, ערביים וכיו"ב.

הניגונים במירון מתחלקים לכמה סוגים, אחד מהסוגים הוא "ניגוני עליה" - ניגונים המנוגנים בדרך אל ציונו של ר' יוחנן הסנדלר. בערך בחצות מתארגנת קבוצת חוגגים, שהכליזמר בראשה, והיא מתקדמת ועולה תוך שירה וריקודים, אל הציון של ר' יוחנן הסנדלר שנמצא במעלה ההר, בדרך לבית הקברות של מירון. ניגוני ה"עליה" נקראים כך משום שהם מבוצעים תוך כדי התקדמות בעליה, וגם משום שהם גורמים עליה רוחנית למשתתפים. מעצם טבעם הם ניגונים שקטים ורגועים גם מבחינת הקצב.

מבנה השיר

מבוא קצר

מבוא קצר של התופים

א א ב ב ג

תוספת כלים א א ב ב ג

א א ב ב ג

מעבר אילתור תופים

מנגינה הרמונית א א ב ב ג

א א ב ב ג

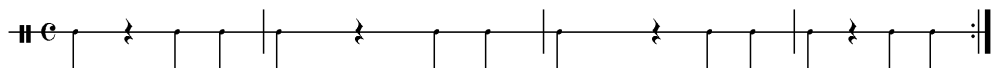
+ מחיאות כפיים חליל ותופים א א ב ב ג

תוף סיום

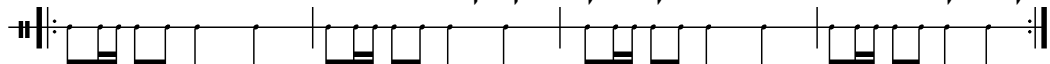

הצעות לדרכי פעילות

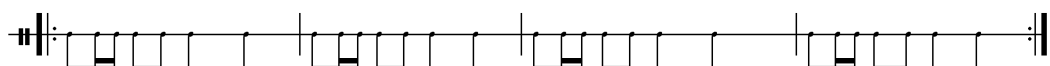
א דום הס דום דום א דום הס כף כף

ב דום קטה קטה דום דום ב. דום קטה קטה כף כף

ג דום קטה קטה דום כף ג. דום קטה קטה דום טק

מבנה	נגינה בדרבוקה	ריקוד
מבוא קצר של התופים א א ב ב ג ג	בכל חלק מנגן סולן	שלושה טורים א טור 1 ימין קדימה אחורה קדימה אחורה 4 צעדים קדימה ו 21 רקיעות בימין ב. טור 2 ימין קדימה אחורה קדימה אחורה 4 צעדים אחורנית ושתי רקיעות ג. טור 3 ימין קדימה אחורה קדימה אחורה 4 צעדים בסיבוב ו 21 רקיעות בימין
תוספת כלים א א ב ב ג ג א א ב ב ג ג	בכל חלק מנגנת קבוצה	כנ"ל
א א ב ב ג ג א א ב ב ג ג	בכל חלק ינגן קודם סולן והקבוצה צענה לו בחלק החוזר	כנ"ל
מעבר אילתור תופים	אילתור של סולנים	לסדר 3 מעגלים ורוקעים במקום
מנגינה הרמונית א א ב ב ג ג	כל הקבוצות מנגנות במקביל, כל אחת את התבנית שלה כאוסטינטו	כולם רוקדים במקביל במעגלים
א א ב ב ג ג	כנ"ל	כנ"ל
+ מחיאות כפיים חליל ותופים א א ב ב ג ג	מחיאות כפיים בכל משפט ראשון (שתי תיבות) וחזרה על התבניות שלעיל בחזרת כל חלק וחלק	כנ"ל בתוספת ש מחיאות כפיים שמלוות את 4 הצעדים (קבוצה א קדימה קבוצה ב' אחורה וקבוצה ג' סיבוב במקום)
תוף סיום		

קול קורא - יאיר שריון

מילים, לחן ושירה: יאיר שריון.

גיטרה, הרמוניקה, עיבוד, קולות, הפקה מוזיקלית: חגי דוידוף HD Studio

The musical score is for a three-part setting of 'The Lord's Prayer' in Hebrew. It is written for Voice, Soprano Recorder, and Glockenspiel. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is common time (C). The score is divided into three systems, each starting with a measure number (6, 10, 15). The lyrics are in Hebrew, and the music includes vocal lines with lyrics, a soprano recorder line, and a glockenspiel line. The first system (measures 6-10) includes a vocal line with lyrics, a soprano recorder line, and a glockenspiel line. The second system (measures 10-15) includes a vocal line with lyrics, a soprano recorder line, and a glockenspiel line. The third system (measures 15-20) includes a vocal line with lyrics, a soprano recorder line, and a glockenspiel line. The score includes repeat signs and first/second endings. The title 'The Lord's Prayer' is written in English at the top of the page.

The Lord's Prayer

Voice

Soprano Recorder

Glockenspiel

6

שוב ל - חיות - א - ח - - - - - ד - שוב ל - חיות - א - ח - ל -

S. Rec.

Glk.

10

קול קול - רא - קול קול - ל - קול קול - ל -

S. Rec.

Glk.

15

או - או

S. Rec.

Glk.

Go To Measure 6

רקע כללי

המחבר מספר שתוך כדי שובו מתפילת שחרית, בנוהגו במכוניתו, הוא חפש צליל חדש ואלתר על המלה קול. "נעזרתי בקולי כבקרן אור למצוא בתוכי משהו, לא ידעתי מה הדבר. הקול המשיך להתנגן ובעקבותיו בא ההמשך " קול קורא לך לשוב להיות אחד"

מבנה

השיר נחלק לשני חלקים
החלק הראשון בנוי על הפסוק הראשון והחלק השני על הפסוק השני
החלק הראשון מתחיל על

הצעות לפעילויות

כדאי לקיים שיחה על הילדים על משמעות המילים, ולברר איזו מילה מקבלת דגש מיוחד ובאיזו צורה ומדוע?
בכיתות הגבוהות כדאי ללמד גם את הקול השני

הילדים ילמדו את סולם מי מינור בשירה, בכתיבה ובנגינה
ובהאזנה, ויסמנו את הצלילים המופעים בשיר.
התלמידים יבחרו את הצליל החשוב בסולם, וישירו אותו במילה אחד : מי
לשיר את השיר בסולפג'
לחלק את הכיתה לחמש קבוצות :
כל קבוצה שרה צליל אחד : מפה דיאז ועד דו למעלה וכולם שרים את המי בסוף.
אפשר גם לחלק את הכיתה ל3 קבוצות וכל קבוצה שרה את אחת המילים של המשפט הראשון :
קול, קורא, לך וכולם ביחד את המילה אחד.

אפשר להוסיף תנועה לכל קבוצה ותנועה אחידה למילה אחד.

שמחת הלב עמוס יפרח

מילים: רונית יעקבי

5

Sitar

Soprano Recorder

Glockenspiel

Bass Drum

5

Str.

S. Rec.

Glk.

B. Dr.

10

Str.

S. Rec.

Glk.

B. Dr.

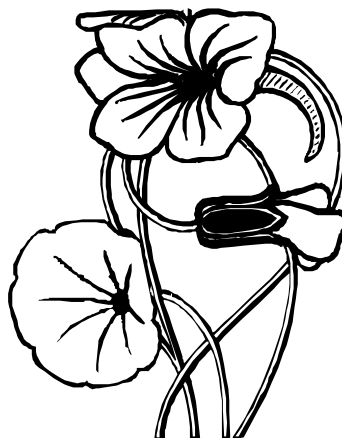
שיר נשיר כולנו יחד
זה ניגון שבא לו מהלב

רקע כללי

עמוס יפרח כתב לתכניות טלוויזיה, תיאטרון וההצגה "נעמי" בקאמרי
עבד עם יאיר דלל ולהקת מדין, והקים ב-94 את להקת "אדרבא"
היצירה "שמחת הלב" מושפעת ממקצבים בלקניים ותורכיים .

מאפיינים מוסיקליים

1. בהקדמה בסוף משפט ראשון אומרים את המילה יחד ומלווים בשתי מחיאות כפיים. בסוף משפט שני אומרים מהלב ומלווים בשלוש טפיחות על החזה
בחלק א שרים את כל הטכסט
בחלק ב הופכים את סדר המשפטים . בחלק ג' מלווים בקולות גוף שלוש בטפיחות על הברכיים וטט טה על החזה ושוב שלוש טפיחות וטה טה במחיאות כף
בחלק ד' תנועה חפשית בידיים כשבכל משפט מתחלפת יד
2. אפשר ללוות בדרבוקה לפי סדר המשפטים
משפט ראשון דום טק דום טק דום כף כף
משפט שני דום טק דום טק דום טקה דום

Voice

Recorder

Flügelhorn

Saxophone

Drum

הם קמו והלכו
והללו את ה' וישמחו
בכל יום ויום
אשר יהיה להם
שבת ומועד
ועתה שובו אל
ארצותכם
ואמרו בלבבכם
אלהים גדול הוא ה'

4

1. 2.

S. Rec.

Glk.

B. Dr.

דום קה-ט דום דום קה-ט כף דום קה-ט דום דום קה-ט כף דום קה-ט דום דום קה-ט כף

7

1. 2.

S. Rec.

Glk.

B. Dr.

דום דום דום דום דום קה-ט כף שך דום דום דום דום קה-ט כף דום דום קה-ט כף דום דום קה-ט כף דום קה-ט דום דום קה-ט כף דום קה-ט דום דום קה-ט כף דום קה-ט דום דום קה-ט כף

זה ניגון שירתי של הברות ללא משמעות, שקיבל עיבוד מודרני ומשרה אוירה של שמחה וריקוד

מבנה

הקדמה מצומצמת כלי הקשה ופסנתר חוזר ומתעצם עם תופים ובאס ונחלש למעבר מצומצם
א א' סולן
א א' עם מקהלה שבה שומעים את המנגינה באוקטבה גבוה יותר
ב ב' מצטרפים ילדים באוקטבה מעל למבוגרים
ב ב'
מעבר קצבי ואחר כך מלודי ושוב מעבר קצבי
א א' ילדים
א א' ילדים ומבוגרים שרים אוניסון
ב ב' כולם
ב ב' כולם
מעבר כלי וקולי עם חומר חדש ואילתור עם סממנים מזרחיים
ב ב' שירה של כולם בהפרשי אוקטבות
ב ב'

הצעות לדרכי פעילות

1. בחלק א משפט ראשון לנגן 3 פעמים אקורד C מינור ואחר כך לסיום סי במול מזור
משפט שני להיפך 3 אקורדים סי במול ולסיום דו מינור
בחלק ב לנגן רק את הטרצות של האקורדים הקודמים כשהן מפורקות
כדאי ללוות את האקורדים הללו בכלים מלודיים אלט וסופראן ע"פ הרגיסטרים השונים
בשירה.
2. אפשר ללוות בדרבוקה
כף טקה דום דום כף טקה דום דום , כף טקה דום דום דום דום טק
כף טקה דום דום , כף טקה דום דום , כף טקה דום דום , טק טק דום הס

מלים לראש חודש

איזה חודש איזה חודש איזה חודש חודש טוב
איזה חודש איזה חודש עכשיו תשרי (בא חשוון , בא אדר , חודש שבט , זה ניסן וכו')

ריקוד

עמידת מוצא מעגל לכיוון השעון
חלק א 6 צעדי דהירה הצידה ו 3 מחיאות (טט טה) , כנ"ל לצד השני ובמקום המחיאות סיבוב
חלק ב 4 צעדי דהירה למרכז המעגל 4 צעדים אחורנית
חלק ב' 8 קפיצות במקום
במעברים טפיחה, מחיאה מצד לצד תוך כדי עמידה במקום